

fanatismen derstädes mot Finland håller på att gifva med sig.

Stieglitz memorial är endast ur denna synpunkt att fördöma. Sammanställningen af våra institutioner och de Ryska reformerna är vatten på deras qvarn, som predikat om lyckan af en amalgamerings. Med stor takt lemnades denna sida på Riddarhuset nästan ovidrörd. Må den icke heller der borta föranleda någon triumfsång öfver vår vexande insigt i sagde predikans sanning.

Önskande Dig en lycklig återkomst, förblifver jag med Högaktning och Vänskap

Broder och tjänare 10
Joh. Vilh. Snellman

H:frs d. 16 Mars 1867.

verte

P. S. – Efter ytterligare konferens med Thilén, som nu just var här, är öfverenskommet, att vi sända 2 400 m<ark> – hvilket gläder mig, och att qvitto ställes direkt på Kejslerliga Senate>ns dispositionsmedel. Thilén har större föreställning om min befogenhet, än jag sjelf. Remissen får vexlas till Ryskt ad libitum på Bankkontoret,

20

692 YTTRANDE VID PLENUM 18.III 1867

RA, Senatens arkiv

... derå Senatorn Snellman gaf tillkänna, – det Senatorn, som vid Kejslerliga Senatens berörde sammanträde deltagit i behandlingen af den då förehafda frågan om uppgörande af underdånigt förslag till landtdagsproposition angående masugnernes och stångjernverkens i Finland befriande från erläggande af tionde- och hammarskattjern, med frångående af det förslag till proposition i ämnet, för hvars godkännande Senatorn då röstat, numera uti ett särskildt förslag sammanfattat de af Senatorn rörande denna fråga uti Ekonomie Departementet afgifna och i det till Kejslerliga Senatens allmänna plenum aflåtna protokollsutdrag intagna vota med tillägg af en framställning om nu gällande lagstadganden angående äganderätten till malmstreck och grufvor, och ville hos Hans Kejslerliga Majestät i djupaste underdånighet hemställa, att Hans Kejslerliga Majestät måtte nådigst låta afgifva proposition till Ständerne i detta förslags syftning.

30

Nämnde propositionsförslag, som af Senatorn härvid upplästes, var sålydande: –

40

»Underdånigt förslag till nådig proposition till Finlands ständer angående jernverkens i andet befriande från erläggande af tionde- och hammarskattjern»

Uti underdånig petition har ett antal jernverksegare framställt, hurusom, medan öfriga fabriker i landet i skydd af manufakturprivilegierna äro från skatt befriade, denna förmon icke tillgodokommer landets jernverk, hvilka äro beskattade såväl vid tackjernets som vid stångjernets frambringande, och derföre hos Hans Kejslerliga Majestät underdånigst anhållit, att jernhandteringen måtte för framtiden befrias från erläggande af den produktionsskatt, som under namn af tionde- och hammarskattjern från masugnerne och stångjernsverken utgår, hvarigenom sagde handtering blefve likställd med öfriga industriella inrättningar i landet, en likställighet, hvaraf jernverken voro så mycket mera förtjente, som de åtminstone delvis förädlade ett inhemskt råmaterial och med ett icke ringa värdebelopp deltog i landets export

50

åberopande petitionärerna derjemte särskilda förhållanden, som för närvarande försvårade jernverkens ställning och gjorde den ifrågavarande beskattningen för dem betungande.

Hans Kejsrerliga Majestät har i nåder låtit denna underdåniga petition Sig föredragas jemte Ekonomie Departementets i Dess Senat för Finland med anledning deraf afgifne underdåniga yttrande i ämnet; Och har Hans Kejsrerliga Majestät, med fästadt nådigt afseende på de af petitionärerna omförmälda skäl samt, hvad i öfrigt i frågan upplyst blifvit, i nåder velat till landets nu församlade ständers pröfning och grundlagsenliga behandling öfverlemna förslag till ifrågavarande skatters aflyftande.

Från äldsta tid utgjorde eganderätten till alla malmstreck i landet ett kronans regalo. Såsom sådant betraktas densamma ännu i Kongl. Ordningen för bergsmän i jernbergslagen af den 6. Juli 1649. och i åtskilliga senare författningar i ämnet. Men genom plakatet den 27. Augusti 1723. afsade sig kronan denna sin rätt, och eganderätten till upptäckta malmstreck tillförsäkrades jordegaren, likväl sålunda att, om någon annan på hans mark upptäckte ett sådant, och upptäckaren ville bedrifva grufvan, denne skulle ega 1/4. del deri och jordegaren 3/4. delar. Regalo skulle deremot hädanefter icke förstås annorlunda, än att, om de närmast berättigade fördolde ett malmstreck eller icke ville bearbeta detsamma, Regeringen kunde öfverlemna bearbetningen, på det att malmen icke skulle ligga obegagnad, åt någon annan dertill hugad. Genom senare författningar reglerades ytterligare förhållandet emellan jordegare och upptäcker sålunda, att hvardera skulle ega halfparten i grufvan. Förhållandet härutinnan är särskildt för Finland ordnad genom Hans Kejsrerliga Majestäts nådiga stadga angående inmutning af malmer m. m. den 25. Maj 1857., genom hvilken författning jordegareandelen i grufvor på kronans mark tillägges inmutaren samt på kronohemman och boställen åboen eller innehafvaren, och förbehålles kronan endast rätt till inlösen af inmutningar å ädlare metaller. Sjömalmtägt är likaså inmutaren medgifven, dock med förbehåll af strandegarens och enskild egare till vattnet lagliga rätt.

Den skatt, som från jernverken utgår, har sin upprinnelse i anförda förhållanden. Den utgjorde en ersättning till kronan för malmstreckens begagnande och har fortfarit, äfven sedan kronan afsade sig eganderätten till desamma. För sjelfva grufbrytningen erlägga dock numera icke någon skatt, hvaremot sådan betalas för jernproduktion äfven af utländskt material, så att en stor del af jernverken, som tager malm och tackjern från Sverige, skattar lika med de verk, som begagna endast inhemska malm. Denna skatt erlägges på grund af särkilda i ämnet utkomna författningar numera till följande belopp:

a.) tiondejern från masugnarne, med 1.rub. 44. kop. eller 5. mark 76. penni för hvarje dygn, som blåsning eger rum, med undantag af frihetsdygnen, eller med ringare belopp, enligt hvad derom vid verkställda skattläggningar i särskilda fall bestämd; och

b.) hammarskattjern från

1:o Stångjernshammare med 4 1/2. skeppund bergvigt för hvarje gammal härd, som är privilegierad före år 1804., och med dubbla beloppet för härd uti derefter anlagdt verk, samt med 1.% af tillverkningen, allt årligen, för de till Franche comté smide förbytta tysk smideshärddar.

2:o blästerverk, som innehafva hamrar af mer än 5. lispunds vigt med 1. procent af årliga tillverkningar, samt

3:o valsverk likaledes med 1. procent af tillverkningsveloppet för

året.

Enligt hvad upplyst blifvit, faller skatten på det af inhemsk malm tillverkade stångjernet med 1 1/4 till 2. procent af dess tillverkningsvärde. Då nu jernverksegaren icke alltid kan göra sig för denna skatt ersatt å den exporterade varans pris, men deremot lättare är i stånd att hvälfva densamma på den inhemska konsumenten, fördyras härigenom det i landet förbrukade jernet med ett högre procenttal af tillverkningsvärdet. Och då för drifvandet af snart sagdt all annan industri jern och jernvaror äro mer, eller mindre behöfliga, berörer alltså den ifrågavarande skattens aflyftande medelbart landets industriella intressen i allmänhet, så mycket mera som den skyddstull, jernverken ännu delvis åtnjuta, derigenom blefve för desamma i mindre grad behöflig.

10

Emedan isynnerhet stångjernstillverkningen på senare tid betydligt tilltagit, har äfven skattens totalbelopp varit i stigande. Detsamma har under de tio åren 1856.—1865. i medeltal utgjort ungefär 32 000. mf för år och särskildt åren 1861.—1865. uppgått i medeltal till nära 40 000. mk. Å ena sidan har det väl visat sig, att statsverket förmått bestrida stora, till lindrande af nöden i landet påkallade, utomordentliga utgifter, och det kan derföre motses, att bortfallandet af den ifrågavarande stats inkomsten icke skall blifva kännbar, i synnerhet som inverkan af skattens aflyftande på landets industri, efterhand bör bereda statsverket någon ersättning på andra, indirekta skattetitlar. Men då å andra sidan flera för landets bästa önskvärda åtgärder hittills blifvit tillbakaställda för den tvingande nödvändigheten af nyssnämnda extraordinära utgifter, och då redan i närmaste framtid statsverkets tillgångar komma att för sådane åtgärder tagas i anspråk, har Hans Kejsleriga Majestät aktat nödigt, att aflyftandet må ske efterhand och derföre i nåder velat föreslå:

20

att ofvananförda under namn af tionde- och hammarskattsjern utgående skatter skola erläggas för innevarande år 1867. med tredjedelar, för 1868. med hälften och för 1869. med en fjerdedel af det för hvarje särskildt verk stadgade belopp, hvarest jernverken från år 1870. skola vara från utgörande af ifrågavarande skatter, helt och hållet befriade.

30

Såsom skäl för denna underdåniga hemställan framhöll Senatorn, att, enligt Senatorns uppfattning, en proposition till Ständerna borde såsom allmängiltig förorda den åtgärd, Hans Kejsleriga Majestät genom densamma föreslår. Likaså borde i Senatorns tanke propositionen innehålla någon framställning af skälen, hvarföre skatten skall aflyftas endast efterhand; hvarjemte Senatorn ansåg nu gällande lagstiftning i ämnet böra hos Ständerne åberopas.

40

693 YTTRANDE VID EKONOMIEDEPARTEMEN- TET 23.III 1867

RA, Senatens arkiv

Efter antecknandet häraf uppläste Senatorn Snellman ett sålydande betänkande i ämnet:

I:o »Med den kännedom Kejsleriga Senaten eger om Statsverkets tillgångar och behof, behöfves det icke bevisas, att någon säkerhet icke kan finnas för bestridandet af den låneannuitet eller den räntegaranti, som utförandet af den föreslagna jernvägen skulle erfordra (2 830 400.mark)

50

Huruvida statsverket likväl skulle kunna lemna något större eller